

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

מתווך שמעלה את המחיר לפני סוף העסקה האם משלם דמי תיווך לי הסיכום הראשון או האחרון
תיק מס' 2149.

דן הגרמ"ה אודות מתווך שהחתים המוכר מראש שישלם לו 1/2% שכ"ט, (בעיר שהמנהג הרווח הוא שרק הקונה משלם למתווך ולמוכר זה בחינם. אבל מה שחתם התחייב). ואחרי שהמתווך הציע קונה, נתן להם להתמקח ביניהם בלעדיו, ובסוף לפני גמר העסקה פנה לעזור לפשר ביניהם והתנה בעל פה עם המוכר שמסיים את העסקה רק אם ישלם לו 1% שלם. ואכן הסתיימה העסקה בטוב. האם מגיע למתווך 1/2 או 1 שלם. (דהנה על הקציצה הראשונה המחייב הוא תחילת מלאכה, אבל בסוף לא היה קנין ולא תחילת מלאכה, והדיבור לא חל בלי קנין).

אמנם התברר שבעת שהעסקה נתקעה ולא נסתיימה פנה המוכר למתווך שיגיע לפשר ולגשר ביניהם, ולא הגיע המתווך ע"ד עצמו. וא"כ יש מקום לומר כמו בויכוח על מחיר בין מוכר וקונה, שכתוב בשו"ע דתלוי מי פנה למי (עי' בחו"מ סימן רכא), א"כ כשפנה המוכר למתווך ודאי על דעת הקציצה של המתווך אז הסכים.

ונלע"ד שאחרי קנין תחילת מלאכה א"א להעלות מחיר בדיבור אפילו אם פנה הלקוח למתווך, כי המחייב כבר הסתיים, וכל השאר לא יצא מכלל דיבור לכלל קנין, ולא דומה לויכוח בין מוכר וקונה על מחיר, דהתם לא היה חלות קציצה קודם, ומה שמחייב זה רגע העברת המטלטלין או הפירות מיד ליד שהיה אח"כ.

ובעיקר השאלה נלע"ד שפניה למתווך שיקדם את העסקה אינה פעולה חדשה ולא תוספת סיבה לתשלום, כי זה חובתו מעיקר המלאכה של תיווך שעליה כבר קצץ את התשלום הראשוני. וכפי שכתוב ברמ"א בסוף סימן קפה ושם בפת"ש בשם הנ"ב שתיווך בעסקה הוא הקישור בין הצדדים, וכשעלה על שרטון וכמעט בטל הקישור אלולא העזרה של המתווך, התברר שבכלל לא קישר עדיין ביניהם, ולא מגיע לו כלום, והקישור המחודש אינו מעשה חדש שלא מחובתו, אלא חלק מחובתו למלאכה שכבר סיכמו. ודוק.

